

Вяра

04.10 по еретическия, †21 септември по църковния календар - Св. апостол Кодрат от 70-те. Св. мъченици Евсевий и Приск. Св. свещеномъченици Ипатий и Андрей. Св. Исакий и Мелетий. Откриване мощите на св. Димитрий, митрополит Ростовски

В памет на светия апостол Кодрат (ок. 130 г.)

Светият апостол Кодрат, един от Седемдесет, проповядвал словото Божие в Атина и в Магнезия*, където бил епископ. Със своята проповед той обърнал мнозина към светлината на Богоразумието. По думите на Сирах, той бил

"като утринна звезда сред облаци" (Сирах.50:6): под тъмни облаци разбираме езическото безбожие, чуждо на светлината на благочестието. Хората, обхванати от него, стояли в тъмнина и сянка смъртна. Като проповядвал словото Божие, светият апостол Кодрат възсиял пред тях като голяма светлина. Той разпръснал тъмнината, която ги окръжавала, унищожил идолските жертви: разрушил идолите и с молитвата си разорил бесовските храмове. Както някога звездата била пътеводителка на източните царе, така и той посочил пътя към Христа и както утринната звезда води след себе си слънцето,

така и той възвестил на света за великото Светило и разпръснал мрака, обкръжаващ човешките души. Но тъмнината е постоянен враг на светлината.

Затова и безбожните елини, като видели, че Кодрат разрушава храмовете им, изгонва бесовете, изкоренява злочестието, повдигнали обвинение срещу светия апостол и се нахвърлили върху него с камъни, както някога иудеите срещу свети Стефан (Деян.7:59). Макар и затрупан с камъни, но пазен от Христовата благодат, свети Кодрат останал жив. Тогава го затворили в тъмница и дълго го мъчили с глад. Нечестивите идолопоклонници лишили от естествена храна този, който насищал душите им не с тленна храна, но с храна, водеща във вечния живот. Те измъчвали светеца с глад, но сами погивали от този глад, за който Светото Писание казва:

думите Господни" (Амос. 8:11). Не могли да погубят с глад мъжа винаги подкрепян свише, но сами обrekli себе си на вечна смърт. След дълги мъчения свети Кодрат умрял, но **душата му живее в Небесното Царство и се наслаждава на райско блаженство.**

Той завършил подвига на своето страдание при цар Адриан и започнал вечния си живот пред Царя на славата Иисус Христос: с Него той страдал, с Него се и прославяли в Неговото Царство.

Святото му тяло, положено в Магнезия, източвало много изцеления на болните. Амин.

** Магнезия - източен полуостров и област на Тесалия*

Тропарь апостолу от 70-ти Кодрату, епископу Афинскому и Магнезийскому

глас 3

Апóстоле святы́й Кодрáте,/ моли́ мѝлостиваго Бóга,/ да прегрешéний оставлéние// подáст душáм нáшим.

Кондак апостолу от 70-ти Кодрату, епископу Афинскому и Магнезийскому

глас 8

Яко священноначáльника чéстна и страдáльца твердéйша,/ вселéнная принóсит Тебé, Гóсподи, Кодрáта апóстола/ и пéсньми почитáет честнóю егó пáмять,/ прося́щи всегда́ прегрешéний оставлéния// тем даровáтися пою́щим егó, Благоутрóбне.

Величание апостолу от 70-ти Кодрату, епископу Афинскому и Магнезийскому

Велича́ем тя, апóстоле Христóв Кодрáте, и чтим болéзни и труды́ тво́я, ѝмиже трудѝлся еси́ во благовéстии Христóве.

В памет на светите мъченици Евсевий и

Приск (IV в.)

Мъченик Приск

Свети Евсевий живял във Финикия* и отначало бил таен последовател на Христа. По това време езичниците повдигнали страшно гонение срещу християните: те подлагали вярващите на различни мъчения навсякъде, където могли да ги намерят. Тогава много от вярващите, бягайки от ръцете на нечестивците, се скривали в тайни места. Като размишлявал за думите на Христа: "всеки, който Мене признае пред човечите, ще призна и Аз него пред Моя Отец Небесен" (Мат. 10:32), свети Евсевий се изпълнил с Божествена ревност и като отишъл при управителя на града, застанал пред него и казал:

- Защо безумстваш, богоборцо, преследвайки Христовото стадо?

Князът го погледнал и попитал:

- Кой си ти?

Той отвърнал:

- Аз съм раб на Христа, против Когото ти въставаш.

Силно разгневен от тези думи, князът казал:

- Как се осмеляваш дръзко да идваш тук и да безчестиш мене, княза?

На това свети Евсевий отвърнал:

- Моята ревност за Господа Иисуса Христа ме подбуди да изоблича вашата слепота: понеже вие сте обезумели и се покланяте на бяс, а не на Бог.

Тогава князът заповядал да го съблекат, да го повесят и да стържат тялото му. Стъргали светеца с остро желязо дотогава, докато не се показали костите му. След това започнали да го поливат с оцет и сол и да разтъркват раните му. Всичко това Христовият изповедник претърпял мъжествено, като че не неговото тяло понасяло тези мъчения, и се радвал за това, че страда за Христовата вяра. Когато понесъл всички тези мъки, князът му казал:

- Принеси жертва на боговете и ще бъдеш жив. Ако не направиш това, ще те погубим.

Свети Евсевий отговорил:

- Тялото ми можете да погубите, но Христос ще приеме душата ми. За него искам да претърпя всичко, понеже "който претърпи докрай, той ще бъде спасен" (Мат. 24:13)..

Като видели неговата непреклонност, нечестивците му отсекли главата с меч. Така той отишъл на небесата и приел венеца на славата от ръцете на Господа.

Свети Приск изповядвал името Христово във Фригия и обърнал мнозина езичници към Христа. Като го хванали, нечестивците го провесили и започнали с железни нокти дълбоко да стържат ребрата му, така че цялото тяло на свети Приск било набраздено като разорана земя. Някои от

стоящите там нечестивци, като видели лютите мъчения и леещата се кръв на мъченика, изпаднали в силна ярост, измъкнали мечовете си и като се хвърлили към светеца, отсекли главата му.

Така пострадал в свидетелство за Христа този добър изповедник, а сега Христос го изповядва пред Своя Небесен Отец.

Слава на Бога во веки веков. Амин.

* **Финикия** - древна страна на север от Палестина. Представлявала тънка брегова ивица между морето и ливанските планини. От градовете в тази област най-забележителни били Тир и Сидон

В памет на светите свещеномъченици Ипатий и Андрей (ок. 730-735 г.)

Тези светии се родили в Лидийската страна*. В детството си те двамата заедно изучавали науките в една обител, и, като украсявали себе си с всякакви добродетели, все повече и повече се укрепявали във вярата. Като достигнал зряла възраст, свети Ипатий приел монашество. Той се стремил непрекъснато да пребъдва в безмълвие и да работи на Бога. А свети Андрей се посветил на служение на хората:

заел място на клирик, станал ревностен проповедник на словото Божие и ревностно поучавал християните в църквата. И двамата се отличавали с голямо въздържание, смиреномъдрие и нелицемерна любов към всички.

Ефеският архиепископ узнал за добродетелния живот на тези благочестиви мъже и ги повикал при себе си. Не малка полза почерпил той за себе си, като беседвал с тях. Затова той много ги обикнал и направил свети Ипатий, против желанието му, епископ на Азийската църква, като казал:

- Не подобава на такъв светилник да бъде в пустиня, под крина. Той трябва да се намира на светителския престол, за да просвещава църквата с Христовото учение.

Свети Андрей пък той ръкоположил за свещеник. Така възсияли тези двама светии, като просвещавали хората с премъдрото учение и с чистотата на своя живот.

Междувременно гръцкият цар Льв Исавриян* повдигнал гонение срещу светите икони. Той наредил по цялата империя да ги изхвърлят от Божиите храмове и издал най-строгото нареждане никой да не смее да им се покланя. Светите Ипатий и Андрей се въоръжили против иконоборците: убеждавали своето паство да не слуша безбожната царска заповед.

Като чул за това, царят наредил да ги доведат при него и дълго ги убеждавал да се откажат от почитанието на светите икони. Той дори заповядал на своите мъдреци да встъпят в спор с доблестните Христови воители, но с нищо не могъл да ги разколебае. Като ги хвърлил в тъмница, той дълго време ги държал там, като се надявал с това да ги застави да се откажат от убежденията си. Излъган в очакванията си, той заповядал да ги бият без пощада, да смъкнат от главите им косите с

кожата, да намажат брадите им със смола, да ги запалят, а след това да запалят на главите им скъпоценните свети икони. Всичко това те претърпели мъжествено и с Божиата сила останали живи. След това Лъв заповядал да ги влачат през града. И повлекли светиите за присмех пред всички. Накрая те били заклани като агнета и предали душите си в Божиите ръце, като пострадали за светите икони. Честните им тела били хвърлени на кучетата да ги изядат, но вярващите тайно ги взели и ги погребали с чест, подобаваща на тези мъченици.

* *Лидия* - област на западния бряг на Мала Азия

* *Император Лъв III Исавриян царувал от 717 до 741 г.*

В памет на светите епископи Исакий и Мелетий (IV в.)

Преподобните и благочестиви наши отци Исакий и Мелетий били епископи на Христовата Църква. Те и двамата изпълнявали едно и също светителско служение и се отличавали с богобоязливост и

християнски добродетели. Тяжно непрестанно дело било да учат народа на Божествените духовни слова и да ходят по Божиите заповеди. И двамата се отличавали с благотворителност, раздавали имуществото си на бедните и се смилявали над тях, като заедно с веществения хляб ги насищали и с духовен хляб - поучения и душеполезни

наставления. Със своя живот те заслужили дар на чудотворство и починали в мир на старост в различни години, но в един и същи ден.

ЧЕТИ-МИНУТИТЕ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

Житие на светителя Димитрий митрополит Ростовски, чудотворец

Светителят Димитрий, в света Даниил, се родил през декември 1651 г. в селцето Макаров, което се намирало на около четиридесет километра от град Киев. Баща му, Сава Григориевич Туптало, който бил от обикновените казаци, заслужил звание стотник и остатъка на дните си посветил в служение на Църквата, като приел задълженията на ктитор на Кириловската обител. И той, и съпругата му, Мария

Михайловна, били благочестиви хора и водели добър християнски живот. Но бащата непрекъснато отсъствал от дома поради военни занятия и детето се възпитавало предимно под ръководството на майката. С нежна любов и похвала се изказва за нея самият светител по повод на кончината ѝ: “Моята майка се престава в самия Велики петък на спасителните страдания в деветия час на деня, в същия час,

когато нашият Спасител, страдащ на кръста заради нашето спасение, предаде Своя дух в ръцете на Бога Отца. Беше над седемдесет... Да я помене Господ в Своето Небесно Царство. Почина в добро разположение, памет и реч. О, дано ме удостои Господ и мене с такава блажена кончина по нейните молитви. И наистина християнска беше кончината ѝ: понеже беше с всички християнски обреди и с обичайните тайнства, безболезнена, непосрамваща, мирна. Да я сподоби Господ и с добър отговор на Страшния Свой съд, понеже не се и съмнявам в Божието милосърдие и в нейното спасение, знаейки нейния добродетелен и набожен живот. А също имам и добър знак за нейното спасение, защото в същия ден и час, когато Христос Господ по време на доброволното си страдание отвори рая за разбойника, тогава и на нейната душа заповяда да се раздели с тялото". Под влиянието на такава добродетелна майка малкият Даниил израствал в страх Божий и благочестие, възхождайки от сила в сила и укрепвайки в добродетелите.

Началното си образование Даниил получил у дома. Родителите му го научили да чете и когато станал на единадесет години го изпратили в Киевското Братско училище. Благодарение на отличните си способности и пламенно усърдие в занятията, Даниил скоро започнал да преуспява в науките и надминал всички свои връстници. В часовете по риторика той обърнал върху себе си особено внимание с изкуството си на стихотворство и красноречие. Под ръководството на знаменития проповедник и полемически богослов Галятовски Даниил в съвършенство изучил всички прийоми и стилове на речта, които неволно поражавали след това слушателите на неговите поучения и придобил тази енергия и непобедима сила на убеждението, която се проявила впоследствие в борбата с разколниците. Като успявал обаче, в науките, Даниил в същото време се отличавал със

забележително благоденствие и отрано открил склонността си към съзерцателен и подвижнически живот. Той не участвал в детските игри и избягвал всякакви утешения и увеселения. Свободното си от училищни занятия време той прекарвал в четене на Священото Писание, творенията и житията на Светите мъже и в молитва. С особено усърдие посещавал Божия храм, където благоговейно възнасял усърдните си молитви към Господа. Колкото по-често и прилежно четял Божественото Писание и житията на Светите Отци, толкова повече се засилвало в душата му желанието да подражава на светите угодници.

На петнадесетгодишна възраст Даниил трябвало да остави училището. В това бедствено за Киев време градът непрекъснато преминавал ту в Полската, ту в Руската държава. Това се отразило на състоянието на училището, което през 1665 г., когато поляците завладели Киев, било съвършено разрушено и дълго време останало в запустение. Затова Даниил не могъл да завърши курса на обучение и трябвало да прекрати научните си занятия, като прекарал в школата всичко три години.

Имайки още от юношески години склонност към монашеския живот, скоро след напускането на училището, Даниил оставил този свят с неговите блага. Като изпросил благословение от родителите си, на осемнадесетгодишна възраст той се поселил в Кириловския манастир. Игуменът на манастира, Мелетий Дзик, отдавна познавал Даниил, тъй като по-рано бил ректор на Киевското училище. На 8 юли 1668 г. той извършил пострижение на Даниил в монашеството и го нарекъл с името Димитрий. Новопостриганият монах всецяло връчил себе си на волята и Промисъла Божий. Строго и неотклонно започнал да съблюдава всички манастирски правила и ревностно в смирение и послушание преминавал монашеските подвизи. С всички сили се стараел да подражава

на добродетелите на преподобните Антоний и Теодосий и на другите Печерски подвижници. Той не се грижел никак за придобиване на имане и богатства, но с цялата си душа се стремял само да угоди на Бога, вярно и нелицемерно да служи Нему Едному и чрез това да придобива за себе си нетленно богатство.

Не минала и година след пострижението на свети Димитрий, когато, по молба на настоятеля, той бил посветен в чин на иеродякон. Това посвещение било извършено в деня на Благовещението на Пресвета Богородица в 1669 г. от служителя на Киевската митрополия, епископ Иосиф Тукалски, който живеел тогава в град Канев. Свети Димитрий останал в чина на иеродякон в Кириловската обител доста дълго време. Във всичко се подчинявал на настоятеля, смирено и усърдно служел на братята, непрекословно изпълнявал всяко послушание, в църква идвал пръв и излизал от нея последен. В храма стоял със страх, благоговейно внимавайки върху словата на Свещеното Писание. В килията той често се молел, пишел и съчинявал поръчаното му от игумена, като усърдно продължавал научните си занятия.

Така свети Димитрий се подвизавал до 1675 г. По това време в Густинския манастир се намирал Черниговският архиепископ Лазар Баранович. Тук му бил представен свети Димитрий за посвещение в иеромонашески чин, което и станало на 23 май, в деня на Слизането на Светия Дух. Свети Димитрий тогава бил само на 24 години, но вече бил изкусен в делото на проповядване на словото Божие. Като се запознал по-отблизо с него и узнал високите му духовни качества, архиепископът поканил свети Димитрий да бъде проповедник при Черниговската съборна църква. Повече от две години свети Димитрий проповядвал в съборната и други църкви на Черниговската епархия. Като поучавал народа на Христовия закон, той принасял голяма духовна полза на всички свои

слушатели и им доставял огромно наслаждение: живата и увлекателна негова реч била разтворена със солта на премъдростта, така че всички се стремили да го слушат.

Славата на свети Димитрий като велик проповедник бързо се разнесла в Малорусия и Литва и обител след обител започнали да го канят, за да се възползват от неговото красноречиво поучение. Като пръв повод за такива покани послужило следното събитие. През юни 1677 г, движен от благочестиво усърдие, свети Димитрий се отправил от Чернигов към Новодворския манастир за поклонение на чудотворната икона на Пресвета Богородица, изписана от Свети Петър, митрополит Московски, и трябвало да остане в Литва. По времето, когато пристигнал свети Димитрий, в манастира се готвели за тържественото пренасяне на тази икона от старата в новата църква. По този повод били пристигнали Белоруският епископ Теодосий и настоятелят на Виленския Свято-Духов манастир Климент. След завършване на празника настоятелят взел със себе си Димитрий в своя манастир. Повече от два месеца светият прекарал във Вилно и произнесъл тук две проповеди. Но скоро, по молба на епископ Теодосий, свети Димитрий се отправил в Слуцк и като се поселил в Преображенския манастир, четиринадесет месеца неуморно се трудел в проповядване на словото Божие. Силно обикнал и облагодетелствал свети Димитрий ктиторът на манастира Иоан Скочкевич, с чиито средства бил построен Преображенският манастир. Свети Димитрий също дълбоко уважавал и обичал своя благодетел, живял в Слуцк до самата негова кончина, и почел паметта му, като произнесъл на погребението му проповед.

Междувременно вече многократно канели свети Димитрий да се върне в Малорусия. Канел го и хетманът Самойлович, и предишният негов настоятел Мелетий, сега управляващ Киевския Михайловски манастир. През февруари 1679 г. свети

Димитрий пристигнал в Батурин и бил приет от хетмана твърде ласкаво и милостиво. Като се поселил в Николаевския Крупицки манастир, намиращ се до Батурин, светият продължил ревностно да се подвизава в пост, молитва и непрестанно четене на душеполезни книги. С особено усърдие той проповядвал словото Божие. Славата за добродетелния му живот се разпространила по всички обители. Много от тях канели свети Димитрий да ги управлява. Така например братята на Кириловския манастир се обърнали към него с убедителна молба да приеме началството над тях. Но той, вероятно поради смирението си, а също така, задържан от хетмана, отклонил тази молба и изпратил в Кириловския манастир благодарствено писмо. Скоро след това, през 1681 г., починал игуменът на Максаковския преображенски манастир. Братята се обърнали също към свети Димитрий, молейки го да им стане игумен. Поради уединеното си местоположение Максаковската обител като никоя друга съответствала на строгия монашески живот на Димитрий. Затова, със съгласието на хетмана, той приел предложението на Максаковските монаси и се отправил с писмо от хетмана в Чернигов при архиепископ Лазар Баранович за указ.

Архиепископът приел свети Димитрий твърде милостиво. Като че предвиждайки бъдещето, току-що разпечатал хетманското писмо, архиепископът казал на преподобния:

- Без да чета писмото, казвам: да ви благослови Господ Бог не само с игуменство, но по името на Димитрий ви желая митра: Димитрий да получи митра.

В същия ден след посвещението светителят приветствал новия игумен по следния начин:

- Днес е паметта на свети пророк Моисей Боговидец. Днес Господ Бог ви сподоби с игуменство в манастира, където храмът се именува Преображение Господне, когато Моисей е

бил на Тавор. И както показва пътищата Си на Моисей, така да покаже и вам на същия Тавор пътищата Си към вечния Тавор.

- Тези думи - свидетелства сам свети Димитрий - аз, грешният, приех за добро предзнаменование и пророчество и ги отбелязах за себе си. Дай Боже, пророчеството на негово архипастирство да се сбъдне.

Като се прощавал на другия ден с Димитрий, светителят му подарил красива тояга с топка отгоре.

- И така добре ме изпрати - казва свети Димитрий, - както баща родния си син. Дай му, Господи, всички блага по сърцето му.

Като встъпил в управлението на обителта, свети Димитрий ни най-малко не изменил предишния си строг монашески живот. Подвизавайки се като и преди в бдения, молитва и добри дела, той давал на всички пример за християнско смирение. Като помнел винаги думите на Господа "който иска между вас да бъде големец, нека ви бъде слуга", той сам живеел така, и учел и другите да живеят така, като служел на всички за образец на вяра и благочестие. Несъмнено такива игумени са слава и украшение за управляваните от тях обители. Ето защо свети Димитрий не се задържал в нито един манастир задълго и, както ще видим, бил преместван от един манастир в друг.

За кратко време Максаковските монаси се назидавали от словото и светия живот на Димитрий. На 1-ви март 1682 г. той бил назначен за игумен на Николаевския Батуриински манастир. Но от този манастир той сам скоро се отказал. Като жадувал тихо и безмълвно житие, той желал безпрепятствено да се предаде на богомислие, молитва и други богоугодни занятия. Поради това на втората година от игуменството си в Батуриин, на именния си ден, 26 октомври 1683 г., той свалил

от себе си управлението на обителта, като останал в нея като прост монах. Скоро обаче, по Божий Промисъл, свети Димитрий бил призван към великото дело на съставянето на Чети-Минеите, с които принесъл най-велика полза на целия руски народ.

През 1684 г. за архимандрит на Киево-Печерската лавра бил назначен преподобният Варлаам Ясински. От своите предшественици Петър Могила и Инокентий Гизел, заедно със званието архимандрит той наследил мисълта за великия труд по съставяне на Жития на Светиите. Този труд бил още повече необходим, понеже вследствие на татарските набези, литовските и полските разорения, Църквата се лишила от много скъпоценни духовни книги и жизнеописания на Светиите. Като търсел човек, способен на този важен и велик труд, преподобният Варлаам спрял вниманието си на свети Димитрий, който вече бил прославен с ревността си към душеспасителни трудове. Изборът му бил единодушно одобрен със съгласието на останалите отци и братя на Лаврата. Тогава архимандрит Варлаам се обърнал към преподобния Димитрий с молба да се пресели в Киевската Лавра и да поеме труда по поправянето и съставянето на Жития на Светиите.

Уплашен от тежестта на възлагания му труд, смиреният подвижник се стараел да го отклони от себе си. Но, като се боял от греха на непослушанието и сам добре съзнавал нуждите на Църквата, той предпочел да се покори на настоятелното искане на архимандрита. Като възложил надеждата си на Божията помощ и на молитвите на Пречистата Богородица и на всички Светии, през юни 1684 г. свети Димитрий пристъпил към своя нов подвиг и с голямо усърдие започнал да извършва възложеното му послушание. Изпълнена с образите на Светиите, с чието жизнеописание той се занимавал, душата му се удостоявала с духовни видения насън, които го укрепявали по пътя към висшето духовно

съвършенство и го ободрявали във великите трудове.

- На 10 август 1685 година - повестува сам свети Димитрий,
- в понеделник, чух благия зов за утрения, но, по обичайната си
леност, се успах и проспях даже до четенето на Псалтира. В
това време имах следното видение:

“Като че ми беше поръчано да огледам някаква пещера, в
която почиваха свети мощи. Като оглеждах със свещ гробовете
на светиите, забелязах там, сякаш почиваща, света
великомъченица Варвара. Като се приближих до гроба, видях я
да лежи на една страна, и в гроба се откриваше някаква
плесен. Искях да я почистя, извадих мощите от раката и ги
положих на друго място. Почистих раката и пристъпих към
мощите, за да ги взема на ръце и да ги положа в раката. Но
изведнъж видях света Варвара жива.

- Света дево Варваро, благодетелко моя! Помоли Бога да
прости греховете ми - възкликнах аз.

Светата отвърна сякаш имаше някакво съмнение:

- Не зная ще успея ли, понеже се молиш по римски.

Мисля, че това ми беше казано, понеже съм много ленив за
молитва и в този случай се уподобявах на римляните, които
имат твърде кратко молитвословие, понеже и аз имах кратка и
рядка молитва. Като чух тези думи от светата, започнах да
тъгувам и да се отчайвам. Но като мина малко време, светата
ме погледна с весело и усмихнато лице и рече:

- Не бой се.

И произнесе други утешителни слова, които не помня.
После, като я положих в раката, целунах ръцете и нозете.
Струваше ми се, че тялото е живо и твърде бяло, а раката -
бедна и овехтяла. Като съжалявах за това, че с нечисти и

скверни ръце и уста дръзвам да се докосвам до светите мощи, и че не виждам хубава рака, размишлявах как да украся този гроб. Започнах да търся нова и по-богата рака, в която да преместя светите мощи, но в същия миг се събудих. Като жалех за пробуждането си, сърцето ми почувства радост”.

Завършвайки този разказ, свети Димитрий смирено забелязва:

- Бог знае какво означава този сън и какво събитие ще последва! О, ако можеше по молитвите на света Варвара, моята покровителка да ми даде Бог изправление на моя зъл и окаян живот!

Друго съновидение, случило се три или четири месеца след първото, било следното:

“- През 1685 г., по време на Филиповия пост - пише свети Димитрий, - като завърших за една нощ описанието на страданията на светия мъченик Орест, чиято памет се почита на 10 ноември, час или по-малко преди утренята, легнах да си почина, неразсъблечен и в сънно видение видях светия мъченик Орест с весело лице, който се обърна към мене със следните думи:

- Аз претърпях за Христа повече мъки, отколкото ти написа.

Това като каза, откри гърдите си и ми показа на левия хълбок голяма рана, която преминаваше във вътрешността, и рече:

- Това ми е прогорено с желязо.

След това, като откри дясната си ръка до лакътя, показа рана на самата сгъвка на лакътя и каза:

- Това ми е прерязано.

Виждаха се прерязаните жили. Той откри също и лявата си ръка, като показа на същото място рана и каза:

- И това ми е прерязано.

После, като се наведе, показа крака си и на сгъвката на коляното се видя рана. Като откри и другия крак до коляното, показа рана на същото място и рече:

- А това ми е разсечено с коса.

И като застана пред мене и ме гледаше в лицето, каза:

- Виждаш ли? Претърпях за Христа повече, отколкото ти написа.

Като не смеех нищо да отговоря на това, мислех в себе си: Кой е този Орест, не е ли от числото на петочислените? На тази моя мисъл светият мъченик отговори:

- Не съм този Орест, който е от петочислените, но съм този, за когото ти днес написа житие.

Видях и някакъв друг важен човек, който стоеше зад него и ми се струва да беше някой мъченик, но той нищо не каза. В същото време благият зов за утрента ме пробуди и аз съжалявах, че това твърде приятно видение толкова скоро завърши.

- Това видение - добавя свети Димитрий, записвайки го след повече от три години, - аз, недостойният и грешният, наистина видях така, както го описах, а не иначе, това изповядвам под свещеническа клетва: понеже всичко това, както тогава, така и сега, помня съвършено”.

Минали повече от две години от времето, когато свети Димитрий свалил от себе си игуменството и извършвал великия си труд в уединена килия. Веднъж му се случило да

бъде заедно с архимандрит Варлаам в Батурин. С радост го посрещнали хетманът и новият митрополит Гедеон и започнали да го убеждават отново да поеме управлението на Николаевската обител. Дълго време светият отказвал, но накрая бил длъжен да отстъпи пред усърдните молби и на 9 февруари 1686 г. се преселил в Батурин. Но като оставил Киевската Лавра, свети Димитрий не оставил делото си. Със същото усърдие, както и в Лаврата, той продължил да съставя Житията на Светиите и тук завършил първата четвърт на Чети-Минеите, включваща в себе си трите месеца: септември, октомври и ноември.

Своя труд свети Димитрий представил на архимандрит Варлаам. Като прочел и разгледал ръкописа заедно със съборните старци и други благоразумни мъже, той решил да пристъпи към печатане на Жития на Светиите. Свети Димитрий пристигнал от Батурин в Лаврата и под неговото лично наблюдение през 1689 г. била напечатана първата книга на Чети-Минеите.

Скоро след това на свети Димитрий се представил случай да бъде в Москва. Княз Голицин изпратил в Москва хетмана Мазепа с донесение за завършването на похода в Крим. Заедно с хетмана били изпратени за обяснение с патриарха по някои църковни въпроси и свети Димитрий, и преподобният Инокентий, игумен на Кириловския манастир. Това станало на 21 юли 1689 г. След пристигането си в Москва, те били представени на царя Йоан Алексеевич и на царската дъщеря София. В същия ден свети Димитрий се представил на патриарх Йоаким. Месец след своето пристигане свети Димитрий заедно с хетмана посетил Троицко-Сергиевата лавра. Там тогава живеел цар Петър Алексеевич, който се укривал от покушенията на царската дъщеря София. Той милостиво приел Димитрий. В Лаврата свети Димитрий имал възможност да вижда патриарха. "Ние го посещавахме често -

казва светият. - Той благослови мене, грешния, да продължа писането на Житията на Светиите и ми даде за благословение икона на Пресвета Богородица в обков”.

Като се върнал в своя манастир, свети Димитрий с още по-голяма ревност започнал да се труди над съставянето на Жития на Светиите. За да може да се занимава по-удобно с богоугодното си дело, той изоставил настоятелските си покои и се устроил на уединено място, близо до църквата на Свети Николай Крупицки, специална килия, която в записките си нарича “скит”.

Докато се трудел над втората книга на Чети-Минеите, новият Московски патриарх Адриан му изпратил похвална грамота. Тази грамота донесъл Варлаам, който бил посветен в сан на Киевски митрополит в Москва (31 август 1690 г.)

“Сам Бог - пишел патриархът - да ти въздаде, брате, с благодатта на благословието Си, като те впише в книгата на Вечния живот заради богоугодните ти трудове в писанието, изправянето и печатането на душеполезната книга “Жития на Светиите” за първите три месеца - септември, октомври и ноември: и занаяпред Той да те благослови, укрепи и да ти помогне успешно да се потрудиш даже за останалите книги за цялата година на тези “Жития на Светиите”, за да ги изправиш съвършено и да ги напечаташ”.

Заедно с това патриархът помолил новия митрополит и бъдещия архимандрит на Лаврата да съдействат във всичко на свети Димитрий, на този “изкусен, благоразумен и благоусърден деятел”.

Ободрен от вниманието на патриарха, свети Димитрий с чувство на смирена благодарност отговорил на Московския иерарх така:

“Да бъде хвален и прославян Бог сред светиите и от светиите славен, понеже дарува сега на Своята света Църква такъв добър и изкусен пастир, Ваше архипастирство, който още в началото на своето пастирство, преди всичко се погрижи и промисля за умножението на Божията и на Неговите свети слава, понеже пожелавате тези “Жития” да бъдат напечатани и издадени на света за полза на целия християнски православен руски род. Тази слава е за всички преподобни. Сега и аз, недостойният, с по-голямо усърдие, подпомаган от Господа, ще простра към предстоящото ми нечистата си и грешна ръка, като имам, Ваше светителство, вашето способстващо, укрепяващо и наставляващо благословение за това дело, което премного ме подбужда да отхвърля съня на ленността и да върша възложеното ми с усърдие. Ако и да не съм изкусен, да нямам достатъчно знания и възможности добре да завърша започнатото дело: но в укрепяващия ме Иисуса съм длъжен да нося наложения ми по свято послушание ярем. Недостигът на моя ум ще възпълни Този, от Когото всички ние приехме пълнота, и още ще приемем - само и занаят да ме подпомага с благословието си вашата Богоприятна Архипастирска молитва, на която много се надявам”.

Сега свети Димитрий се решил да се посвети изключително на Чети-Минеите.

“На 14-ти февруари (1692 г.) - пише той, - в първата неделя на поста, преди обеднята, оставих и предадох игуменството си в Батуриинския манастир за по-спокойно пребъждане и писане на “Житията на Светиите”. “Като живеел в уединената си килия, той съставил втората книга, включваща в себе си следващите три месеца - декември, януари и февруари, а на 9-и май сам я донесъл в Киево-Печерската типография (печатница).

Но както и да се стремял трудолюбивият монах към тих и

уединен живот, хората, които ценели неговите високи душевни качества, не му давали покой. Така, докато свети Димитрий наблюдавал печатането на своя труд, новият Черниговски архиепископ, свети Теодосий Углицкий, го убедил да поеме управлението на Петро-Павловската обител, която се намирала на 27 версти от град Глухов. По време на пребиваването му в манастира, през януари 1695 г., било завършено печатането на втората четвърт на Чети-Минеите. И за тази книга Патриарх Адриан го удостоил с такива похвали, както и за първата, като му изпратил друга одобрителна грамота. Това подбудило Димитрий усърдно да продължи своя труд и той започнал да готви третата книга, включваща в себе си месеците - март, април и май.

В началото на 1697 г. свети Димитрий бил назначен за настоятел на Киевския Кириловски манастир, а след пет месеца, на 20 юни бил въздигнат в достойнството на архимандрит на Черниговския Елецки Успенски манастир. Така се изпълнило най-последно благопожеланието на Лазар Баранович: Димитрий получил митра. Но като бил възведен в сан архимандрит, свети Димитрий помнел словата на Писанието: "... и комуто много е поверено, от него повече ще се изисква". И с още по-голямо старание и усърдие той се предал на своите трудове и подвизи. Като не оставил заниманията с "Жития на Светиите", той не забравял манастирското благоустрояване и навсякъде помагал със съвет и разсъждение, със слово и дело.

Минали още две години и свети Димитрий бил преместен в Спаския Новгород-Северски манастир. Това бил последният манастир, който той управлявал. Тук той завършил третата четвърт на Чети-Минеите, която била напечатана през януари 1700 г. В знак на особено уважение към съставителя на "Жития на Светиите" архимандритът на Лаврата, Иоасаф Кроковски, заедно с братята, му изпратил в дар иконата на

Пресвета Богородица, подарена от цар Алексей Михайлович на Киевския митрополит Петър Могила, по времето на венчанието си за царството.

В същата 1700 г., в грижите си за отдалечените области на своите обширни владения, император Петър Велики поръчал на Киевския митрополит Варлаам “да потърси сред архимандритите и игумените, или сред другите монаси, добър, учен и с непорочно житие мъж, който да бъде митрополит в Тоболск, и с Божията милост да проповядва в Китай и Сибир, да привежда изостаналите и закоравели в идолослужение и други невежества човеци към познание, служение и поклонение на Истинския, Живия Бог”. В това отношение на митрополит Варлаам не бил известен по-подходящ клирик от архимандрита на Новгород-Северския манастир, и в началото на 1701 г. свети Димитрий бил повикан в Москва. Тук той изказал на императора приветствена реч, в която изобразил достойнството на земния цар, представляващ на земята образа на Христа - Небесния Цар. Скоро, на 23-и март, свети Димитрий бил ръкоположен за митрополит Сибирски и Тоболски. С висока чест украсили смирения Димитрий, но тя не му била по сърце. Сибир е страна сурова и студена, а здравето на свети Димитрий било слабо, разстроено от непрестанните занятия. Сибир е страна далечна, а за свети Димитрий било близко до сърцето занятието, което започнал в Киев и могъл да продължи само там, или близо до тези места, където се съсредоточавало тогава просвещението, а не в глухия и далечен Сибир. Всичко това така го безпокоело, че той легнал болен. Сам императорът посетил болния и като узнал причината за болестта, успокоил го и му позволил да остане за известно време в Москва, в очакване на по-близка епархия. Ваканция за такава епархия скоро се открила: починал Ростовският митрополит Иоасаф и на 4-ти януари 1702 г. свети Димитрий бил назначен за негов приемник.

В Ростов свети Димитрий пристигнал на 1-ви март, във втората неделя на Великия пост. Той посетил първо Спасо-Яковлевския манастир. В съборната църква "Зачатие на Божията Майка света Анна", където почивали мощите на светителя Иаков Ростовски, новият архипастир извършил обичайното моление и като узнал по особено откровение свише, че в Ростов му е съдено да завърши многотрудния си и многополезен живот, определил за себе си гроб в десния ъгъл на съборната църква и казал на окръжаващите го:

- Ето, тук е моят покой: тук ще се вселя за вечността.

Като извършил след това Божествена света Литургия в Успенския катедрален храм, светителят произнесъл пред новото си паство красноречиво и трогателно слово, в което изложил взаимните задължения на пастира и паството.

- Да не се смущава - говорел светителят - сърцето ви за моето идване при вас: понеже влязох през вратата, а не прескочих отдругаде. Не търсех, но бях потърсен, и не ви познавах, нито вие мене знаехте, но дълбината на Господните съдби е голяма. Изпратиха ме при вас и аз дойдох не за да ми послужите, но за да ви послужи по думите на Господа: който иска сред вас да бъде пръв, нека ви бъде слуга.

Като встъпил в управление на Ростовската митрополия, светителят Димитрий намерил в нея големи неуредици. С ревността на Илия той се предал на безсънни грижи за църковното благоустройство и спасение на човешките души. Като истински пастир, следвайки думите на Евангелието: "Тъй да светне пред човеците светлината ви, та да видят добрите ви дела и да прославят Небесния ваш Отец", светителят сам и във всичко бил образец на благочестие. В същото време той се стараел да изкорени от хората от всяко звание злите нрави, завистта, неправдата и другите пороци. Особено огорчавало светителя духовенството със своето невежество и

пренебрежение към проповядването на Словото Божие.

- Горко на нашето окаяно време, - казал свети Димитрий в едно от своите поучения, - понеже изобщо се пренебрегва тази сеитба; твърде много се изостави Словото Божие и не знам кого по-напред трябва да окайвам: сеячите или земята, иереите ли, или човешките сърца, или и двете заедно? Вкупом станаха непотребни, няма кой да прави добро, няма нито един. Сеячът не сее, а земята не приема. Иереите небрежат, а хората се заблуждават. Иереите не учат, а хората невежествуват. Иереите не проповядват Словото Божие, а хората не искат и да слушат.

У мнозина от духовните лица светителят не намирал и добро нравствено възпитание. Напротив, с горчивина му се налагало да забелязва, че бащите на семействата не били внимателни в изпълнението на главните християнски задължения към своите домашни.

- А още по-удивително е - продължава свети Димитрий, - че много от свещеническите жени и деца никога не се причастяват, както разбрахме оттук: свещеническите синове ще застанат на местата на бащите си, а като ги попитаме кога са се причастили, мнозина казват, че не помнят. О, окаяни иереи, нехаещи за своя дом! Как могат да радаят за светата Църква, когато домашните си не водят за свето Причастие? Как могат да спасяват енорияшите си тези, които не се грижат за душите на домашните си?

Свещениците лошо познавали задълженията си. Срещали се и такива, които на пирове с изобличение и укор разказвали за греховете на своите духовни чеда, открити им на изповед. Други се ленили да ходят при болни за изповед и за причастяване със Светите Тайни, особено при бедните.

Светителят още повече се изпълнил с благочестива ревност

и още по-силно започнал да скърби, когато узнал, че някои свещеници, като забравили страха Божий, не въздават дължимото почитание на Пречистите и Животворящи Христови Тайни. В едно от своите послания светителят говори за такова събитие:

“- Случи ни се в януари 1702 г. да пътуваме в град Ярославъл. По пътя влязох в една селска църква. Като извърших обичайното моление, аз исках да въздам достойна чест и поклонение на Пречистите Христови Тайни и попитах тамошния свещеник:

- Къде са Животворящите Христови Тайни?

Свещеникът, като че не разбиращ думите ми, стоеше в недоумение и мълчеше.

Тогава аз отново го попитах:

- Къде е Тялото Христово?

Свещеникът не разбра и този въпрос. Един от опитните иереи, който ме съпровождаше, го попита:

- Къде е запасът?

Тогава свещеникът извади иззад ъгъла “много мръсен съд” и показа пазената в него с такава небрежност велика светиня, на която и ангелите гледат със страх.

- И от това ме заболя сърцето премного - говори светителят, - понеже в такава непочитание пазят Тялото Христово, както и че не знаят как да назоват с чест и подобаващо Пречистите Тайни. Удиви се за това, небе! Ужасете се, краища на земята!”.

Светителят започнал да се грижи за незабавното изкореняване на тези вопиющи недостатъци. Като желаел иереите да изоставят нерадението си и да извършват с всяко

усърдие и страх Божий своето служение, свети Димитрий написал две окръжни послания до пастирите. Тези послания в много преписи били изпратени на свещениците с цел да ги препишат за себе си, по-често да ги препрочитат и съгласно с тях да изправят задълженията си.

В първото послание светителят бащински увещавал пастирите да оставят своето злонравие, забранявал им да разказват за съгрешенията на духовните си чада, както и да се тщеславят заради званието си и положението си на духовни отци. В името на Господа той ги умолявал да не презират бедните и просяците, но еднакво и непрестанно да се грижат за душите на всички пасоми.

Във Второто послание свети Димитрий със своята архипастирска власт нареждал на свещениците под страх от Страшния Божий Съд не само сами да въздават дължимото поклонение на Светите и Животворящи Тайни, но и другите да приучават към това. Увещавал ги да ги съхраняват в подобаващи за светинята места и съсьди, и да не ги наричат “запас”. Убеждавал иереите достойно да се приготвят за своето свещенослужение и умолявал по-често да поучават народа и сами щателно да изпълняват задълженията си.

Като се стремял да изкорени съвършено недостатъците в средите на духовенството, свети Димитрий съзнавал, че най-истинско средство за това е доброто учение и възпитание. Затова той открил при архиерейския си дом училище. Като събрал в това училище повече от двеста деца на свещенослужители, той ги разделил на три класа и за всеки клас поставил отделен учител. Училището било предмет на особена грижа на светителя. Той често посещавал класовете, сам изслушвал учениците и проверявал познанията им. Когато учителят отсъствал, той поемал длъжността му. В свободното от обичайните си занятия време, светителят събирал

способните ученици и им тълкувал някои от книгите на Стария Завет. Лятно време, прекарвайки в архиерейското село Демяни, той обяснявал на учениците Новия Завет. Не по-малко се грижел светителят и за нравственото възпитание на учениците. В неделните и празничните дни те били длъжни да идват в съборната църква на всенощно бдение и Литургия. След протичането на първата катизма, по време на четенето на някое слово или житие, учениците трябвало да идват при светителя за благословение, като по такъв начин те известявали присъствието си. Архипастирът нареждал на учениците строго да спазват не само светата Четиридесетница, но и другите пости. Сам ги изповядвал и ги причастявал със Светите Тайни. На завършилите учението светителят давал места в църквите по достойнство. Иподяконите и клисарите, за да им внуши уважение към собствената длъжност, посвещавал в стихар, което по-рано в Ростов не се е правело.

Колкото и да бил обременен с многобройните си грижи и дела, светителят и в новото си служение не оставил труда по съставяне на “Жития на Светиите”. Минали почти три години, откакто свети Димитрий пристигнал в Ростов, и в летописа на Ростовските архиереи, който се намирал в Ростовската съборна църква, била вписана следната записка за завършването на този велик труд от свети Димитрий:

“- В лето 1705-о от възплъщението на Бога Слово, в месец февруари, в 9-ия ден, в деня на паметта на светия мъченик Никифор, наричан победоносец, на отдание на празника на Сретение Господне, както свети Симеон Богоприимец изрекъл своето моление: “Сега отпускаш Твоя раб, Владико”, в деня на страданията Господни, петък, в който ден Христос рече: “Свърши се”, пред съботата на поменуване на починалите и пред неделята на Страшния Съд, с Божията помощ и на Пречистата Божия Майка, и на всички светии по молитвите,

се написа месец август. Амин”.

През септември същата година, тази последна книга, включваща месеците юни, юли и август, била отпечатана в Киево-Печерската Лавра. Така било завършено великото дело по съставянето на Чети-Минеите, което изисквало от светителя повече от двадесет години напрегнати трудове.

Но на свети Димитрий предстоял пред Ростовското паство друг важен подвиг. Там по това време имало много разколници, чиито главни учители се укривали в Бринските гори и чрез тайните си проповедници разпръсквали зловредното си учение. С неправилни тълкувания и тайни увещания те завличали в гибелните си мрежи Христовите овци. Мнозина, повярвали на лъжливото им учение, се колебаели в истинската вяра.

“- Горко на окаяните, последни наши времена! - възкликва светителят, - понеже светата Църква е много утеснена, умалена и от външни гонители и от вътрешни разколници. За тях апостолът казва: “Те излязоха от нас, но не бяха наши”. И от разкола толкова се умали самата истинска Съборна Апостолска Църква, че едва си намира истински синове. Едва ли не във всеки град се изобретява някаква друга особена вяра и вече и простите мъжици и жени, които не познават добре истинския път, догматизират и учат. За поставянето на трите пръста говорят, измислят ново и неправо кръстене и продължават да упорстват окаяните, като презират и отхвърлят истинските църковни учители”.

Крайно прискръбни били такива явления за просветения защитник на Христовата вяра. Светителят решил по няколко пъти да обикаля епархията си и живеел по-дълго в Ярославъл, за да може да изобличава със словото си закоравялото невежество на отстъпниците от Православната Църква. По време на едно от посещенията си в Ярославъл, след като

извършил в неделния ден Светата Литургия в съборната църква, свети Димитрий се връщал към дома си. В това време към него се приближили двама неизвестни нему мъже и го попитали:

- Владико светий, как ще ни заповядаш? Нарездат ни да си бръснем брадите, а ние сме готови главите си да положим за брадите.

Светителят се удивил на този неочакван въпрос и на свой ред попитал:

- Как мислите, ще ви порасне ли глава, ако ви я отрежат?

- Не - отвърнали те.

- А брада ще ви порасте ли? - попитал светителят.

- Ще порасте - отговорили те.

- Тогава нека ви отрежат брадата, ще дочакате друга.

Когато светителят и съпровождащите го именити граждани влезли в килията му, дълго беседвали за бръсненето на брадите. Свети Димитрий узнал, че в паството му има не малко хора, които се съмняват за спасението си поради това, че по указа на царя са им обръснали брадите. Те мислели, че заедно с брадите са се лишили и от образа и подобие на Божието. Дълго ги увещавал светителят да оставят тези съмнения, като доказвал, че не в брадата и в лицето са образът и подобие на Божието, а в душата на човека. След това светителят написал съчинението "За образа и подобие на Божието в човека" и го разпратил по своята епархия. По заповед на императора това съчинение било напечатано три пъти.

Скоро свети Димитрий написал обширното съчинение "Разследване за бринската вяра", което разкрива самия дух на разкола.

В това съчинение светителят ясно и убедително доказал, че вярата на разколниците е неправилна, учението им - душевредно, делата им - небогоугодни.

Като се подвизавал неуморно в полза на Църквата и на държавата, свети Димитрий предприемал и други трудове. Така той възнамерявал да състави "Летопис, описваща деянията от началото на съществуването на света до Рождество Христово". Тази книга светителят искал да състави както за собствено килийно четене, така и поради други особени обстоятелства. Той добре знаел, че не само в Малорусия, но и във Велика Русия рядко някой притежавал славянската Библия. Нея могли да придобият само богати хора. Бедните били напълно лишени от духовната полза, която доставяло четенето на тази боговдъхновена книга. Мнозина, дори сред духовенството, не знаели порядъка на библейското повествование. Поради това светителят желаел да състави кратка библейска история, за да може всеки да я придобие за невисока цена и да се запознае със съдържанието на Библията. Светителят пристъпил незабавно към делото и започнал да подбира сведения от Свещеното Писание и различните хронографи.

"- С Божията помощ - казва светителят - пиша нравоучения, на места и тълкование на Свещеното Писание, колкото е възможно според слабите ми сили, а Библейските истории привеждам само накратко вместо встъпление и от тях, като от извори, извеждам струите на нравоучението".

Колкото и силно да желаел светителят да завърши "Летопис", не могъл да изпълни своето намерение. В това начинание голямо препятствие за него било свършено разстроеното му здраве. Той успял да опише събитията за период около 4600 години. А междуременно светителят мислел с Божията помощ да пристъпи и към съставянето на

кратко тълкувание на Псалтира.

Светителят Димитрий бил знаменит проповедник на своето време и често се обръщал с красноречиво слово към своето паство за назидание. Никакви трудове и задължения никога не го откъсвали от проповядване на Словото Божие. Проповядваните от него истини на християнството, като се изливали направо от душата на проповедника, винаги били живи и действени и увличали слушателите с простотата на беседата на баща с децата му, на учителя с учениците. Ако би могло да се намерят и съберат на едно място всички поучения на този Руски Златоуст, те биха се оказали голямо множество. Но за съжаление много от тях били загубени.

Светителят Димитрий управлявал мъдро своето паство и никога не прибягвал до сурови мерки. Като се отличавал с кротост, той към всички - и знатни и прости - се отнасял с еднаква любов и без всякакво лицеприятие. Всички верни синове на Църквата го обичали и почитали като баща. Сам императорът и цялото царско семейство дълбоко уважавали Ростовския митрополит за неговия наистина добродетелен живот. Християнските добродетели на свети Димитрий сияели еднакво както в монашеската килия, така и на светителската катедра. Особено ярко в живота му светели молитвата, постът, смирението, нестяжението и любовта към бедните и сираците.

Независимо от множеството дела по управление на епархията, светителят Димитрий ежедневно идвал в църквата за молитва. Във всички неделни и празнични дни извършвал Света Литургия и произнасял проповед. Винаги лично взимал участие в кръстните походи (лити), колкото и продължителни и далечни да били те. Ако се чувствал нездрав, а това се случвало нередко, той изпращал в семинарията, та учениците да прочетат за него в спомен за петте Христови рани, пет пъти Господня молитва "Отче наш". Посещавайки семинарията, той

увещавал учениците постоянно да призовават на помощ Наставника на мъдростта и Подателя на разума, Всемогъщия Господ. Слугите си и всички живеещи с него поучавал да осеняват себе си с кръстното знамение и тихо да казват молитвата “Богородице, Дево, радвай се” всеки път, когато часовникът бие. Със слугите си той се отнасял много човечно. Когато някой от тях бил именник, той го благославял с икона или му подарявал пари. Учел ги усърдно да постят, да избягват преяждане и пианство. Самият свети Димитрий им давал пример за това със собствения си живот. Приемайки храна само за да поддържа телесните си сили, в първата седмица на Великия пост светителят хапвал само веднъж, един път хапвал той и през Страстната седмица и на Велик Четвъртък.

Като помнел непрестанно думите на Спасителя: “всеки, който превъзнася себе си, ще бъде унижен; а който се смирява, ще бъде въздигнат”, свети Димитрий през целия си живот се отличавал с голямо смирение.

- Не съм такъв - говорел за себе си светецът, - какъвто изисква от мен да бъда любовта. Не съм благонравен, а съм злонравен, изпълнен съм с лоши привички и по разум съм далече от разумните. Глупав съм и невежа. А светлината ми е тъмнина и прах... Моля твоята братска любов, да се помолиш за мене на Господа, моята Светлина да просвети мене, тъмния, и да изведе чисто от нечистия.

Достигайки висшия светителски сан, свети Димитрий запазил същото смирение: към висшите бил почитателен, към равните - благосклонен, към подчинените - милостив, към нещастните - състрадателен.

От само себе си се разбира, че при такива високи нравствени качества светителят се отличавал и с пълно безкористие. И наистина в сърцето му нямало никакво място за скъперничество, жажда за богатство и сребролюбие. Всички

подаяния и доходи през целия си живот той употребявал или за църковни нужди, или за благотворене на бедните. За сираците, вдовиците, просяците и бедните светителят се грижел както баща за децата си. Всичко, което получавал, той раздавал на тях, като канел в Кръстовата палата слепите, глухите, сакатите и бедните, предлагайки им трапеза, давайки им дрехи и оказвайки им и други милости. За своето безкористие и нестяжение светителят сам засвидетелствал в духовното си завещание, съставено две и половина години преди кончината му.

“- Реших - казва той - с тази моя духовна грамота, да известя всекому, който след кончината ми пожелае да търси моето килийно имущество, да не се труди изобщо, нито да притеснява послужилите ми заради Бога, но да знае моето съкровище и богатство, което от младостта си не съм събирал (това казвам не за да се тщеславя, но за да известя тези, които ще търсят след мене имущество). Откакто приех монашески образ и се постригах в Киевския Кириловски манастир в осемнадесетата година на моята възраст и обещах на Бога да имам доброволна нищета: от това време дори до приближаването ми до гроба, не съм придобивал имущество и нямах корист. Освен светите книги не съм събирал нито злато, нито сребро. Не пожелавах излишни дрехи, нито каквито и да било вещи, освен най-нужното, но се стараех да съблюдавам според възможностите си нестяжение и монашеска нищета с дух и дело, като не се грижех за себе си, но възлагах себе си на Промисъла Божий, Който никога не ме остави. Подаянията, влизащи в ръцете ми от благодетелите ми, както и приходите от келийното началство, изразходвах за мои и за нуждите на манастирите, където бях игумен и архимандрит. По същия начин постъпвах и в архиерейството си: не събирах килийните приходи, колкото и малко да бяха, но ги използвах за мои потреби, както и за нуждите на нуждаещите се, където Бог

повеляваше. Никой да не се труди след смъртта ми, като изпитва или търси каквито и да било килийни средства: понеже нито за погребение оставям нещо, нито за помен, та монашеската нищета при кончината ми най-явно да се открие пред Бога. Понеже вярвам, че ще Му бъде по-приятно, ако и една цата не остане след мене, отколкото много събрано, което би се раздало.”

Това завещание, в което светителят отново повторил желанието си да бъде погребан в Спасо-Яковлевския манастир, той съобщил на своя приятел митрополит Стефан Яворский. Тогава те заключили помежду си завет: ако преосвещеният Стефан почине по-рано, то на погребението му да бъде митрополит Димитрий. Ако ли пък Димитрий отиде по-рано при Господа, то Стефан е длъжен да го погребее.

Светителят Димитрий починал на петдесет и осем години, на 28 октомври 1709 г., два дни след своя имен ден. Няколко дни преди кончината му съобщили за скорошното пристигане в Ростов на царица Параскева Теодоровна по повод поклонението на чудотворната икона на Толгската Богородица, което този път, по причина на лошото време, затруднило пътуването на царицата от Ярославъл, трябвало да принесат от Ярославъл в Ростов. Като чул това, светителят извикал своя ковчезник иеромонах Филарет и пророчески му съобщил за близката си кончина:

- Ето, в Ростов ще дойдат двете царици: Небесната Царица и земната царица. Само че аз няма да се сподобя да ги видя, но на тебе, ковчезника, ще се наложи да се подготвиш да ги приемеш.

Три дни преди преставянето на свети Димитрий, болестта, която отдавна се таила в гърдите му, се открила с особена сила в кашлица. Независимо от това, светителят се стараел да изглежда бодър. На именния си ден, 26 октомври, той сам

извършил Светата Литургия в съборната църква, но поучението си не могъл да каже и заставил едного от певците си да го прочете от тетрадката. На обяда той седял с гостите на масата, макар и в крайна немощ. На другия ден отишъл да навести светителя Варлаам, архимандрит на Даниловия манастир в Переяславъл. По време на тяхната беседа при светителя дошла пратеничка на монахинята Варсанофия, бивша кърмачка на царския син Алексей Петрович, която била постригана в монашество от самия свети Димитрий и живеела тогава в Ростов. Тя с дълбоко благоговение се отнасяла към Ростовския архипастир и често го молела за душеполезни наставления. Така и този ден Варсанофия усърдно молела светителя да я посети в същия ден. Свети Димитрий се отправил към нея заедно с архимандрит Варлаам. На връщане той едва могъл да стигне до своята килия, като се опирал на служителите.

Веднага наредил да извикат при него певците, за да пеят съчинените от него самия духовни песни, като: “Иисусе мой, прелюбезни”, “Надеждата си на Бога възлагам”, “Ти си мой Бог, Иисусе, Ти си моя радост”. Това пение услаждало душата му с думите, излели се от нея самата, и той слушал певците, грейки се на печката.

След завършване на пението, като пуснал певците, светителят задържал едного от тях, Сава Яковлев, любим нему, усърден преписвач на съчиненията му. Свети Димитрий започнал да му разказва за своя живот, за това, как е прекарал младостта си и пълнолетието си, как се е молел на Бога и на Пречистата Му Майка и на всички угодници, като казал:

- И вие, деца, се молете така.

След това благословил певеца и като го изпращал от килията, поклонил му се почти до земята и му благодарил за усърдието в преписването.

Като видял, че архипастирят така смирено и необичайно го изпраща и толкова ниско му се покланя, певецът потръпнал и с благоговение казал:

- На мене ли, владико светий, на последния твой раб, ти така се покланяш?

На това светителят със същата кротост отвърнал:

- Благодаря ти, чедо!

Певецът горчиво заплакал и се отдалечил. След това свети Димитрий наредил на служителите да се разотидат по местата си, а сам се затворил в стаята си, като че желаейки да отдъхне и в уединение се предал на усърдна молитва към Бога. На сутринта служителите влезли в стаята и намерили светителя починал на колене в положение на молещ се. Така молитвата, която услаждала живота на светителя, го съпровождала и към смъртта.

Честното тяло на починалия светител било облечено в архипастирски дрехи, приготвени от самия него и в същия ден било пренесено в домашната църква. В ковчега под главата и под цялото тяло били постлани, според завещанието на свети Димитрий, черновите му. Вестта за преставянето на светителя незабавно се разнесла по целия Ростов. Към гроба му се стекло множество народ, който искрено плачел за неоченимата загуба на своя възлюбен пастир и учител. В същия ден в Ростов пристигнала царицата Параскева Теодоровна с дъщерите си, принцесите Екатерина, Параскева и Анна (бъдещата царица) Иоановни. Като не заварила светителя жив, както той сам предсказал, тя много плакала, че не могла да се удостои да приеме от него благословение и наредила да отслужват съборна панихида.

На 30 октомври, по заповед на царицата, тялото на светителя

било пренесено в съборната църква с подобаваща чест. Царицата за втори път отслужила панихида, простила се за последен път с Божия угодник и заминала за Москва.

Скоро пристигнал за погребението светителят митрополит Стефан. Като влязъл направо в съборната църква, той се поклонил на тялото на починалия си приятел и дълго плакал над него. След това заповядал на ковчежника Филарет да пригответи нужното за погребението в Яковлевския манастир. Тогава настоятелите на Ростовските манастири, съборните свещеници и много от гражданите пристъпили към митрополита с молба да погребее свети Димитрий в съборната църква, където обикновено погребвали предишните архиереи. Но той не се съгласил, като казал:

- Преосвещеният Димитрий, възлизайки на Ростовската катедра, преди всичко посети Яковлевския манастир и сам си избра място за погребение там. Как мога да наруша неговата воля?

В определения за погребението ден, 25 ноември, митрополит Стефан, верен на завета на дружбата, извършил Света Литургия и погребение, на което произнесъл слово, като често възклищавал: "Свят е Димитрий, свят!" След това, съпровождано от плачещия народ, тялото на свети Димитрий било пренесено в Яковлевския манастир и тук, в църквата "Зачатие на света Анна", било предадено на земята. Преосвещеният Стефан написал надгробни стихове, в които между другото казвал:

Всички вие, хора от града Ростов, плачете,

Пастиря починал със сълзи поменете,

Владиката Димитрий преосвещен,

митрополита тих и смирен.

Около 43 години тялото на свети Димитрий почивало под “кринна”. През септември 1752 г., когато подменяли стария под на съборната църква “Зачатие на света Анна”, намерили дървена ниша, в която видели ковчега на светителя. Той бил повреден: капакът бил разбит от падналите греди и през пролуката се виждали, неповредени от тлението, покровът, митрата и цялата светителска одежда. Когато били освидетелствани светите мощи, оказало се, че ръцете на светителя, кръстообразно положени на гърдите, са съвършено нетленни. Само на дясната ръка четирите пръста се били счупили от падналата в гроба дъска, а лявата ръка била отделена от лакътя. Всички останали части на тялото били цели.

Като чул за намирането на светите мощи, народът на тълпи побързал към новопрославения Божий угодник и при гроба му се открил изобилен извор на изцеления, които се подават на вярващите и досега за слава на дивния сред Своите светии Триединен Бог, Отец и Син и Светий Дух. Амин.

Тропарь святителю Димитрию, митрополиту Ростовскому
глас 8

Правосла́вия ревни́телю и раско́ла искорени́телю,/
Росси́йский целѣбниче, и но́вый к Бо́гу моли́твенниче,/
списа́ньми твои́ми бу́их уцелому́дрил еси́,/ цевни́це духо́вная,
Дими́трие блаже́нне,// моли́ Христа́ Бо́га спасти́ся душа́м
на́шим.

(Ревнителю на православието, изкоренителю на разкола, руски целебниче и нови към Бога, молитвениче, с твоите писания си умъдрил неразумните, тръба духовна, блажени Димитрие. Моли Христа Бога да се спаси православния цар, неговото наследство и държава, и всички православни

християни.)

Кондак святителю Димитрию, митрополиту Ростовскому

глас 4

Звездú Россійскую от Кіева возсіявшую,/ и чрез Нówград Сéверский в Ростóв достígшую,/ всю же странú сию учёными и чудесы озарівшую,/ ублажím златословéснаго учíteля Димíтрия,/ той бо всём вся написá, яже к наставлénию,/ да всех приобрящет, якоже Пáвел Христú, // и спасёт правове́рием дúши нáша.

(Руска звезда, възсияла от Киев и през Новград достигнала Ростов, озарила цялата тази страна със своите учения и чудеса, да облажим златословесния учител Димитрий: той написа всичко необходимо за наставление на всички, та всички да придобие като Павел за Христа и да спаси чрез правоверие нашите души.)

Величание святителю Димитрию, митрополиту Ростовскому

Велича́ем тя,/ святíтелю óтче Димíтрие,/ и чтим святу́ю па́мять твою́,/ ты бо мо́лиши за нас// Христа́, Бóга нáшего.

Молитва святителю Димитрию, митрополиту Ростовскому

О, всеблаже́нный святíтелю Димíтрие, вели́кий уго́днице Христóв, Златоúсте Россійский, услы́ши нас грéшных, моля́щихся тебе́, и принеси́ моли́тву нáшу к Мíлостивому и Человеколю́бцу Бóгу, Емúже ты ны́не в ра́дости святы́х и с ли́ки Ангелы предстои́ши! Умоли́ Егó благоутро́бие, да не осúдит нас по беззако́ниям нáшим, но да сотвори́т с нáми по мíлости Своéй. Испроси́ нам у Христа́ и Бóга нáшего мíрное и

безмятѣжное житиѣ, здравіе душѣвное и телѣсное, земли благоплѣдие и во всем всякое изобѣлие и благодѣнствие, и да не во зло обратѣм благая, даруемая нам от Щѣдрого Бѣга, но в славу Егѣ и в прославлѣние твоегѣ заступлѣния. Даруй нам богоугѣдно прейтѣ поприще врѣменных жѣзни; избави нас воздушных мытарств и настави нас на путь, ведущий в селѣния праведных, идѣже праздноующих глас непрестанный, зрящих Бѣжия лица неизреченную доброту. Цѣрковь же Святую от расколѣв и ересей сохрани, верных укрепѣ, заблуждающих обрати и всем даруй вся, яже ко спасѣнию и славе Бѣжией подобающая; Отѣчество твое сохрани от врагѣв ненавѣтно, но поборай оружіе Крестонѣснаго воинства; и подаждь нам всем твое архипастырское и святое благословѣние, да ѣным осеняеми, избавимся от кѣзней лукаваго и избѣгнем от всякия бѣды и напасти. Услыши молѣние наше, ѣтче Димѣтрие, и моли непрестанно о нас Всесѣльнаго Бѣга, славиമാго и поклоняемаго в Триѣх Ипостасех, Емуже подобает всякая слава, честь и держава во вѣки веков. Амѣнь.

† **ВИЖТЕ ОЩЕ**

Против ереста на новостилието

Икуменизъм в развитие - след като Б"ПЦ" напусна ССЦ

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

За Петровият пост и въпросите, които поражда

**ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА
ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА
БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА**

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗАТА

**ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО**

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО